

VOORDAT DE BERGEN
WAREN, WAS IK DAAR

Hugo Bouter

Voordat de bergen waren, was Ik daar

Bijbelstudies over Spreuken 8 en de eeuwige Wijsheid van God

Voordat de bergen waren, was Ik daar
Bijbelstudies over Spreuken 8 en de eeuwige Wijsheid van God

Copyright © OudeSporen online uitgeverij

Auteur: Hugo Bouter

Vormgeving: Jan Paul Spoor

Eerste editie 2020

Tweede editie 2022

ISBN/EAN: 978-94-91797-56-9

NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch of mechanisch, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*'Toen was Ik bij Hem [Zijn] Troetelkind,
en Ik was dagelijks Zijn vermaking,
te allen tijde Mij verheugend voor Zijn aangezicht'.*

Spreuken 8:30

Inhoud

Woord vooraf	7
1. Christus, de wijsheid van God	9
Drie relaties	10
De vleeswording.	10
2. De Heere bezat mij in het begin van Zijn weg	13
In het begin	13
De Gezalfde van eeuwigheid	14
3. Toen was ik een Troetelkind bij hem	17
Alle dingen zijn door Hem geworden	17
De Vader en de Zoon	18
De Zoon en de mensenkinderen	19
4. Nu dan, zonen, luister naar Mij	21
Kinderen en zonen van God.	21
Welzalig is de mens die naar Mij luistert	22
Bijlage	25
Ere God Had Built The Mountains.	25

Woord vooraf

Als student heb ik ooit in België een Franse brochure gelezen over Christus als de Wijsheid van God, zoals wij Hem vinden in Spreuken 8 (van de hand van Adrien Ladrière, of Henri Rossier), en sinds die tijd heeft het onderwerp mij niet meer losgelaten. Vandaar dat ik nu graag deze brochure laat verschijnen, die de titel draagt: 'Voordat de bergen waren, was Ik daar'.

Ik doe dit in de hoop dat het tot zegen en geestelijke opbouw zal dienen van een nieuwe generatie, die nog moet worden geworteld en opgebouwd in Gods plannen en raadsbesluiten ten aanzien van Zijn geliefde Zoon, het Middelpunt van Zijn gedachten en Zijn geopenbaarde glorie.

Gouda, voorjaar 2022

H. Bouter

1. Christus, de wijsheid van God

Spreuken 8:22-36

De apostel Paulus zegt in 1 Korintiërs 1:24 dat Christus de kracht van God en de wijsheid van God is. Het feit dat Christus de geopenbaarde wijsheid van God is, het Woord van God in eigen Persoon, was reeds bekendgemaakt in het boek van de Spreuken. De wijsheid wordt daar soms gepersonifieerd, en zij representeert dan de alleen wijze God (Spr. 1:20vv; 8:1vv.; 9:1vv.).

De Wijsheid treedt hier op in de gestalte van een vrouw, tegenover Vrouwe Dwaasheid. Het gaat hier om de wijsheid van God in haar subjectieve vorm, dus praktische wijsheid en levenskunst, zoals ze het deel is van degenen die God vrezen. Maar Spreuken 8 gaat verder en geeft vanaf vers 12 een objectieve beschrijving van een Persoon, die Zichzelf voorstelt als 'Ik, de Wijsheid'. De vrouwelijke voornaamwoorden 'zij' of 'haar' worden tot het einde van het hoofdstuk verder ook niet gebruikt. Wanneer de dichter spreekt over de gepersonifieerde Wijsheid, is het niet moeilijk daarin het eeuwige Woord, de eeuwige Zoon van God te herkennen, met name

in Spreuken 8:22-31. Christus is immers de kracht en de wijsheid van God (1 Kor. 1:24).

Drie relaties

Onze Heere Jezus Christus wordt in Spreuken 8 getekend in drie relaties:

1. De relatie tot God de Vader. Hij was bij de Vader en Hij was het welbehagen, de vreugde van de Vader van eeuwigheid af, reeds vóór het begin van de schepping. Hij was een en al verrukking voor Gods aangezicht, voordat de aarde bestond.
2. De relatie tot het geschapene. Hij was aanwezig bij de schepping en Hij was de Uitvoerder, de Kunstenaar (een andere vertaling van 'voedsterling' of 'troetelkind'), door Wie de schepping tot stand kwam. De Heere heeft de aarde immers met wijsheid gegrondvest en de hemel met inzicht gevestigd (vgl. Spr. 3:19). Hij was de wijze Bouwmeester, die Zich verheugde in Zijn schepping, het werk van Zijn handen.
3. De relatie tot de mensenkinderen. Christus, die Zélf de vreugde van het hart van de Vader was, vond Zijn eigen vreugde in de mensenkinderen. Want Zijn vermaking, Zijn vreugde was met de mensenkinderen (Spr. 8:31).

De vleeswording

Dit welbehagen van de Wijsheid in de mensenkinderen leidde in de volheid van de tijd tot de vleeswording. De eeuwige Wijsheid daalde af naar de aarde. Christus deed als Mens intrede in de schepping, die het werk van Zijn handen was. Het Woord is vlees geworden en het

heeft onder ons gewoond. 'Wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd', dat is het getuigenis van de apostelen. Dit was de heerlijkheid van de eniggeboren Zoon van de Vader, want Hij heeft hier op aarde de Vader verklaard (Joh. 1:14, 18).

Maar Christus daalde neer tot heil van de mensenkinderen waarin Hij Zijn vreugde vond. Zijn menswording was het bewijs van Zijn intense belangstelling voor de mens, die de kroon van de schepping was. De mens was echter in de zonde gevallen. Christus heeft aan bloed en vlees deelgenomen ten behoeve van de mensenkinderen die als schepselen deel daaraan hadden. Hij heeft dit gedaan om ons van de macht van de dood en de satan te kunnen verlossen en ons tot heerlijkheid te kunnen leiden (Hebr. 2:10-15).

Geen wonder dat de engelen bij de geboorte van de Zoon des mensen jubelden: '(...) in mensen een welbehagen' (Luk. 2:14). De Zoon die het welbehagen van de Vader was, is Mens geworden om mensenkinderen te redden, te verenigen met Zichzelf en aan het Vaderhart te brengen. Hij die de Wijsheid van God was, vond wegen en middelen om ons te verlossen en in te voeren in de heerlijkheid die Hij als Mens heeft verworven op grond van Zijn verlossingswerk. Wij die Hem kennen en toebehoren, zijn nu vast met Hem verbonden en met Hem één gemaakt. Wij zijn 'in Christus Jezus, die ons geworden is: wijsheid van Godswege (...)' (1 Kor. 1:30). Het werk van Gods wijsheid wordt ook gezien in de verlossing.

2. De Heere bezat mij in het begin van Zijn weg

‘De Heere bezat Mij in het begin van Zijn weg[en], vóór Zijn werken (of: daden) van oudsher’.

Spreuken 8:22

In het begin

Vóór de schepping bestond, dus vóór het begin van ruimte en tijd, was de eeuwige Wijsheid er al. Het Woord was ‘bij God’, zoals Johannes zegt aan het begin van zijn evangelie (Joh. 1:1-2). De Heere ‘bezat Hem’, zegt Salomo hier in Spreuken 8:22 (SV). De vertaling ‘scheppen’ (NBV) of ‘tot aanzijn roepen’ (NBG) moeten wij van de hand wijzen. Christus is immers géén geschapen Wezen.

Er was een duidelijke relatie tussen Jahweh en de Wijsheid, een vaste band tussen God en de Logos. Enkele verzen verder is sprake van de Wijsheid als Gods ‘Troetelkind’, of Zijn ‘Voedsterling’ (SV), dus Zijn Liefeling (Spr. 8:30). In het licht van het Nieuwe Testament zien wij hier de relatie tussen de Vader en de Zoon.

Bovendien was Christus het Centrum van al Gods raadsbesluiten, nog vóór het begin van Zijn scheppingswerken. Spreuken 8:22 spreekt over het begin van Gods weg. De weg die God gaat, is nodig voor de uitvoering van Zijn plannen en gedachten. Er is onderscheid tussen resp. Gods wegen, Zijn werken en Zijn raadsbesluiten. Zijn wegen vormen niet noodzakelijkerwijs een onderdeel van Zijn raadsbesluiten. Zo behoorde de woestijnreis van de Israëlieten tot Gods wegen met Zijn volk, terwijl de intocht in Kanaän en de vestiging van Zijn heiligdom op de berg Sion onderdelen waren van Zijn raadsbesluiten (vgl. reeds Ex. 15).

Er is ook verschil tussen Zijn wegen en Zijn werken, zoals wij kunnen lezen in de Psalmen. God maakte Mozes Zijn wegen bekend, maar aan de kinderen Israëls toonde Hij Zijn machtige daden (Ps. 103:7). Mozes had toegang tot God in het heiligdom en hij ontving inzicht in Gods wegen (die wegen van wijsheid en genade waren), terwijl de Israëlieten werden geconfronteerd met Zijn krachtige daden.

De Gezalfde van eeuwigheid

Christus is van eeuwigheid aan bevestigd of aangesteld als de Uitvoerder van Gods plannen: 'Ik ben bevestigd (lett. gezalfd) van eeuwigheid aan, vanaf het begin, vóór de aarde bestond' (Spr. 8:23; vgl. de Engelse vert. 'I was set up from eternity'). De woorden 'formerer' en 'geboren worden' (NBG-vert. in Spr. 8:23-25) kunnen wij met enige dichterlijke vrijheid nog wel toepassen op de wijsheid als zodanig, maar ze kunnen niet worden gebruikt voor de Persoon van Christus. Er zijn betere alternatieven.

Letterlijk staat er dat de Wijsheid van eeuwigheid aan gezalfd is geweest (SV), zoals de Christus in de tijd ook zou worden gezalfd (d.i. 'aangesteld') als Koning over Sion (Ps. 2:6). Het gaat in Spreuken 8

duidelijk om Zijn pre-existentie, het eeuwige vóórbestaan van het Woord. Toen God Zijn Zoon in het middelpunt van Zijn plannen en gedachten plaatste, bracht Hij Hem als de Wijsheid aan het licht en stelde Hij Hem aan als Architect van hemel en aarde.

Hierover lezen wij verder in Spreuken 8: 'Toen er geen diepten waren, ben Ik voortgebracht (of: aan het licht gebracht), toen er geen bronnen waren, rijk aan water. Eer de bergen gegroundvest waren, vóór de heuvels ben Ik voortgebracht; toen Hij de aarde nog niet had gemaakt, noch de velden, noch de eerste stofdeeltjes (of: elementen) van de wereld' (Spr. 8:24-26).

In het Nieuwe Testament vinden wij veel meer plaatsen die spreken over deze fase van Gods handelen, die dateert van vóór de grondlegging van de wereld (vgl. Joh. 17:5, 24; 1 Kor. 2:7; Ef. 1:4; 2 Tim. 1:9; Tit. 1:2; 1 Petr. 1:19-20). God had toen ook reeds de gemeente op het oog, die om zo te zeggen het meesterwerk is van Zijn eeuwige raadsbesluiten.

3. Toen was ik een Troetelkind bij hem

‘Toen was Ik bij Hem [Zijn] Troetelkind, en Ik was dagelijks Zijn vermaking, te allen tijde Mij verheugend voor Zijn aangezicht’.

Spreuken 8:30

Alle dingen zijn door Hem geworden

Daarna vinden wij meer bijzonderheden over Christus’ rol bij de schepping van hemel en aarde. We lezen hier: ‘Toen Hij de hemelen bereidde, was Ik daar; toen Hij een kring trok op het oppervlak van de oceaan; toen Hij de wolken daarboven bevestigde, en de bronnen van de oceaan met kracht opborrelden; toen Hij aan de zee haar perk stelde, opdat de wateren Zijn gebod niet zouden overtreden, en Hij de grondslagen van de aarde bepaalde, toen was Ik een Troetelkind bij Hem (...)’ (Spr. 8:27-30).

Dit grote werk van de schepping getuigt van Gods eer en heerlijkheid. De hemelen vertellen Gods eer, en het uitspansel verkondigt het werk van Zijn handen (Ps. 19:2-5). Hier zien wij de activiteit van Gods woord

en van Zijn wijsheid met betrekking tot de geschapen werkelijkheid. Hij sprak en het was er, Hij gebod en het stond er (Ps. 33:9). Al Zijn werken zijn met wijsheid gemaakt (Ps. 104:24).

Maar het Nieuwe Testament laat ons zien dat het ontstaan van het heelal het werk was van een zelfstandig goddelijk Persoon, nl. de eeuwige Zoon, die het Woord en de Wijsheid van God is. Alle dingen zijn immers geworden door het Woord. Hij is de Wijsheid van God in eigen Persoon. Door middel van het Woord is alles in het aanzijn geroepen (Joh. 1:3; Kol. 1; Hebr. 1).

Het Nieuwe Testament vertelt ons ook méér over Zijn nauwe relatie met de Vader. Maar wij hebben hier in Spreuken 8:30 wel een aanwijzing dat het scheppende Woord niemand anders was dan de geliefde Zoon van de Vader, het Voorwerp van Zijn eeuwige vreugde.

Wij lezen hier namelijk:

‘Toen was Ik bij Hem [Zijn] Troetelkind,
en Ik was dagelijks Zijn vermaking,
te allen tijde Mij verheugend voor Zijn aangezicht’.

De Vader en de Zoon

De Vader vond Zijn welbehagen in de Zoon, die de vreugde van Zijn hart, Zijn vermaking was. De Zoon verkeerde als een Troetelkind, een Lielingskind in de schoot van de Vader. Hij kon tegen de Vader zeggen: ‘Ik was bij U voordat de wereld was’ (Joh. 17:5). Hij was het Troetelkind van Zijn liefde, maar ook de Uitvoerder die aan Zijn zijde stond. Christus was de Bewerker, de Kunstenaar, de Meester die het scheppingswerk gestalte gaf (vgl. de verwante uitdrukking ‘werk van meesterhanden’ in Hoogl. 7:1).

De evangelist Johannes spreekt ook over de intieme relaties tussen de Vader en de Zoon, de persoonlijke betrekkingen in de Godheid. Hij beschrijft de heerlijkheid van de Heer Jezus als de heerlijkheid 'van een eniggeborene van een vader' (Joh. 1:14). De 'eniggeborene' is de unieke, de véélgeliefde zoon (vgl. Gen. 22:2). Christus was ook na Zijn komst in het vlees 'de eniggeboren Zoon, die in de schoot van de Vader is' (Joh. 1:18). Letterlijk staat er dat Hij 'de zijnde in de schoot van de Vader' is. Hij heeft tijdens Zijn leven op aarde de 'atmosfeer' van de liefde van de Vader dus nooit verlaten. Het was echter Zijn vreugde, Zijn vermaking om Gods wil hier op aarde te volbrengen (vgl. Ps. 40:8-9), zoals Hij ook reeds Gods vreugde en vermaking was geweest in de hemel.

Wij vinden dus zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament belangrijke mededelingen omtrent de wederzijdse liefderelatie tussen de Vader en de Zoon, tussen God en de Logos, d.i. het Woord, de eeuwige Wijsheid van God.

De Zoon en de mensenkinderen

Vervolgens worden ook de relaties van de Wijsheid met het aardrijk en met de mensenkinderen beschreven. Want wij lezen hier: '(...) al spelend (of: Mij verheugend) in de wereld van Zijn aardrijk. Mijn bron van blijdschap vond Ik bij de mensenkinderen' (Spr. 8:31). Wij kunnen het zo interpreteren dat de eeuwige Wijsheid, het goddelijke Woord, als gevolg van Zijn betrokkenheid bij het scheppingswerk Zijn eigen vreugde en Zijn vermaking vond in de mensenkinderen, die het voorwerp zouden zijn van Gods verkiezende liefde en genade. Christus heeft niet de engelen aangenomen, maar Hij heeft het nageslacht van Abraham aangenomen.

Daarom moest Hij ook deelnemen aan bloed en vlees, en in alles aan Zijn broeders gelijk worden (Hebr. 2:14-17). Zijn vreugde, Zijn welbehagen in de mensenkinderen leidde tot Zijn komst op aarde, tot de incarnatie: 'En het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond' (Joh. 1:14). Er loopt dus een lijn van Spreuken 8 naar de blijde boodschap van de engelen in het veld van Bethlehem: 'Ere zij God in de hoge, en vrede op aarde in mensen van Zijn welbehagen' (Luk. 2:14).

4. Nu dan, zonen, luister naar Mij

‘Nu dan, zonen, luister naar Mij: Welzalig zijn zij die Mijn wegen in acht nemen. Luister naar vermaning en word wijs, verwerp die niet.’

Spreuken 8:32-33

Kinderen en zonen van God

Het is vanzelfsprekend dat de bemoeienis van de eeuwige Wijsheid met de mensenkinderen niet zonder gevolgen kan blijven voor degenen in wie Hij Zijn vreugde en welbehagen heeft gevonden. Deze passage in Spreuken 8 eindigt dan ook met een oproep en met een ernstige waarschuwing. De hemelse Wijsheid spreekt met goddelijke autoriteit en stelt ons voor de keuze van leven of dood!

Wie de Wijsheid vindt, heeft het leven gevonden. Maar degenen die Hem haten, hebben de dood lief! Zo klinkt ook in de eenentwintigste eeuw nog steeds de vraag: ‘Wat dunkt u van de Christus’ (vgl. Matt. 22:42)? Bent u voor of tegen Hem? Kiest u voor het leven, óf voor de

dood? Denk er wel aan: Het gaat om het eeuwig wel of het eeuwig wee, namelijk de tweede dood, de poel van vuur!

De vraag is of wij 'kinderen' van de Wijsheid willen worden, want de Wijsheid vindt rechtvaardiging bij al haar kinderen (vgl. Luk. 7:35)! Zijn wij kinderen van God? Geloven wij in de naam van Christus en hebben wij Hem aangenomen als onze Heer en Heiland (Joh. 1:12)? Zijn wij opnieuw geboren, geboren uit water en Geest (Joh. 3)? Heeft de Vader ons voortgebracht door het Woord van de waarheid? Zo ja, dan zijn wij kinderen en zonen van God¹, en in zekere zin eerstelingen onder Zijn schepselen (Jak. 1:18). Maar dan zijn wij ook 'zonen' van de Wijsheid, mensen die naar Christus luisteren en die hun karakter aan Hem ontlene. Christus is immers de Wijsheid van God (1 Kor. 1:24, 30). Wij zijn beelddraggers van Hem en behoren tot de kinderen die God Hem heeft gegeven (Hebr. 2:13).

Uiteraard zullen wij dan ook in de praktijk van het leven naar de stem van de eeuwige Wijsheid luisteren en in Gods wegen willen wandelen. Het Nieuwe Testament roept ons ertoe op nauwkeurig uit te kijken hoe wij wandelen, 'niet als onwijzen maar als wijzen' (Ef. 5:15).

Welzalig is de mens die naar Mij luistert

De ernstige consequenties hiervan worden uitvoerig beschreven in het laatste deel van Spreuken 8: 'Nu dan, zonen, luister naar Mij: Welzalig zijn zij die Mijn wegen in acht nemen. Luister naar vermaning en word wijs, verwerp die niet. Welzalig is de mens die naar Mij luistert, door dag aan dag te waken aan Mijn poorten, door Mijn deurposten te bewaken. Want wie Mij vindt, vindt het leven en

1 Kindschap spreekt van het feit dat wij uit God geboren zijn. Zoonschap spreekt van een vertrouwensrelatie en geestelijke volgroeidheid, in contrast tot de onmondigheid en slavernij onder de bedeling van de wet (Gal. 4:1-7; Ef. 1:5).

verkrijgt de goedgunstigheid van de Heere. Maar wie Mij mist (of: wie tegen Mij zondigt), doet zijn ziel geweld aan. Allen die Mij haten, hebben de dood lief' (Spr. 8:32-36).

Wat doen wij met deze oudtestamentische 'zaligspreking'? Is het niet treffend dat de Wijsheid als het ware vanuit de hemel het woord tot ons richt en ons aanspoort naar God te luisteren? Wat dat betreft is er niet veel veranderd in de duizenden jaren sinds Salomo deze woorden heeft laten optekenen. Het welbehagen van de Wijsheid is nog steeds gericht op het welzijn van de mensenkinderen, op hun eeuwig heil. Toen de Heer Jezus op aarde wandelde als het vleesgeworden Woord, heeft Hij o.a. in de bergrede Zijn discipelen gelukkig geprezen (Matt. 5:3-12). Waarom? Omdat zij luisterden naar Zijn woorden en hun leven dienovereenkomstig inrichtten.

Zo klinkt ook vandaag nog de oproep: Zijn wij discipelen, leerlingen en volgelingen van Christus? Hebben wij Hem lief? Luisteren wij naar Zijn Woord? Dan mogen wij onszelf gelukkig prijzen en zijn wij zalig. Want dan hebben wij het ware leven gevonden in Hem, die Zelf de kracht en de wijsheid van God is.

Bijlage

Ere God Had Built The Mountains

by William Cowper (1731-1800)

Ere God had built the mountains,
Or raised the fruitful hills,
Before He filled the fountains
That feed the running rills,
In Thee from everlasting,
The wonderful I AM
Found pleasures never wasting,
And Wisdom is Thy name.

When like a tent to dwell in,
He spread the skies abroad,
And swathed about the swelling
Of ocean's mighty flood,
He wrought by weight and measure;
And Thou wast with Him then,
Thyself the Father's pleasure,
And Thine, the sons of men.

And couldst Thou be delighted
With creatures such as we,
Who, when we saw Thee, slighted,
And nailed Thee to the tree?
Unfathomable wonder,
And mystery divine!
The voice that speaks in thunder,
Says, "Sinner I am thine".

And art Thou, Lord, delighted
To call us now Thine own –
The love no longer slighted
Which Thou to us hast shown?
Oh, way of purposed blessing
In death told out to man!
The fruit we're now possessing,
Of Wisdom's wondrous plan.

Cover foto - Mont Blanc; 2016; Archief OudeSporen

Distributie:

CBC 't Gulden Boek te Houten

Website: www.cbcboek.nl

E-mail: info@cbcboek.nl